

**ПРОФИЛИРАНА ХУМАНИТАРНА ГИМНАЗИЯ
“СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ”**

5000 гр. Велико Търново, ул. “М. Кефалов” №2
Директор: 062/629694; Канцелария: 062/621769

**Правила за противодействие на тормоза
В ПХГ „Св. св. Кирил и Методий“**

СЪЩНОСТ НА ПОНЯТИЕТО

Тормозът е форма на насилие, която се определя като сбор от съзнателни негативни постъпки, които са дълготрайни, насочени към един и същ ученик от страна на един ученик или група.

Това е:

- Злонамерена проява, която има за цел да нарани или унижи дете;
- Извършва се от позицията на силата;
- Повтаря се многократно във времето.

Проявите на тормоз най-общо могат да бъдат разделени на следните основни групи:

- Физически тормоз - блъскане, щипане, разрушаване, удряне, нанасяне на болка, спъване, затваряне в някое помещение;
- Вербален тормоз - подмятания, подигравки, унижение, заплахи, обиди;
- Психичен тормоз - подмятане, подиграване, закачане, обиди, омаловажаване, заплахи, изнудване, повреждане на личните вещи, кражба и хвърляне на вещи, заплашителни погледи, неприятелско следене; словесни изрази, които имат за цел да унижат и оскърбят детето на база раса, пол, религия, сексуалност, увреждане или друго, с което се подчертава различие от останалите. Когато е в група - под формата на изолиране, игнориране, изключване от групови дейности, избягване, одумване и разпространение на зловни слухове, натиск върху другите да не влизат в приятелски отношения с децата, обект на тормоз.
- Пренебрегване - неуспехът на родителя, настойника и попечителя или на лицето, което полага грижи за детето, да осигури развитието на детето в една от следните области: здраве, образование, емоционално развитие, изхранване, осигуряване на дом и безопасност, когато е в състояние да го направи.
- Кибертормоз - тормоз чрез дигиталните технологии. Може да се случи в социалните мрежи, дигиталните образователни платформи, платформите за игри и през мобилните телефони. Това е повтарящо се поведение, целящо сплашване, ядосване или засрамване на потърпевшите.

С термина **насилие** означаваме всеки еднократен акт на физическо, психическо или сексуално насилие, пренебрегване, търговска или друга експлоатация, водеща до действителна или вероятна вреда върху здравето, живота, развитието или достойнството на детето, което може да се осъществява в училищна, семейна и социална среда.

Проявите на насилие най-общо могат да бъдат разделени на следните основни групи:

- **Физическо насилие** е всяко неслучайно физическо посегателство над дете от друго дете, група деца или възрастен. В тази категория попадат удряне, ритане, щипане, болезнено раздрусване, изгаряне, хапане, душене, даване и други посегателства над детето, които причиняват болка, оставят следа, синина, охлузвания по кожата, фрактури или предизвикват страх у детето.
- **Психическо насилие** се квалифицира като системно критикуване, засрамване, унижаване, порицаване, заплахи, подигравки, предизвикване на страх и безпокойство у детето. Също така като психическо насилие се подразбира и постоянно недоволство от поведението на детето.
- **Сексуално насилие** е всяко въвличането на дете в сексуални действия. Сексуално насилие е и всяко действие, което включва участието на дете и има сексуален характер. Всяко разголване на детето, опипване в интимните за него зони, подканването му да опипва възрастен или друго дете в тези зони, игра с половите органи, целуване на детето по сексуален

начин, използването на неуместен език, който има сексуална конотация или подтиква детето към сексуални действия, склоняване на детето към игри със сексуален характер или имитирането на сексуален акт, или въвличането на дете в създаването на порнографски материали или пък снабдяването на детето с такива, се категоризира като сексуално насилие.

- **Пренебрегване/ неглижиране** е всяко действие или бездействие, което лишава детето от адекватно посрещане на неговите основни нужди от грижа, образование, емоционална стимулация, адекватно за детската възраст хранене, подsigуряване на детето на условия за живот и развитие. Липсата на адекватна родителска грижа и надзор над детето също е съпроводено с небрежност и може да бъде категоризирано като неглижиране. Неглижирането може да бъде разделено на четири типа: физическо, образователно, здравно и емоционално.

- **Кибертормоз** - тормоз чрез дигиталните технологии. Може да се случи в социалните мрежи, дигиталните образователни платформи, платформите за игри и през мобилните телефони. Това е повтарящо се поведение, целящо сплашване, ядосване или засрамване на потърпевшите.

Основни признаци на насилието и тормоза във виртуална среда.

- обидни, заплашителни и подигравателни текстови съобщения по мобилен телефон, образователна платформа, електронна поща, Skype, Facebook, Youtube, Snapchat и др.;
- разпространяване на материали, които уронват достойнството на детето или го унижават;
- снимането на детето с мобилен телефон и свободното разпространение на снимки или видео в интернет или други канали без негово съгласие, на слухове, клюки и заплахи в социалните мрежи, крадене на самоличност и др.

ОСНОВНИ ЕЛЕМЕНТИ НА ПОЛИТИКАТА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА НАСИЛИЕТО И ТОРМОЗА В ПХГ „СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ“

I. Предмет

Проучване и подпомагане психичното развитие и здраве на децата в системата на основното образование, чрез превантивни мерки и сътрудничество по прилагането на политиката за превенция и интервенция на насилието и тормоз между децата и учениците в училище.

Единният механизъм за противодействие на тормоза е разработен от Министерството на образованието, младежта и науката с участието на МТСП, АСП, ДАЗД, МВР, ЦКБППМН и неправителствените организации – НМД, фондация „Стъпки за невидимите деца в Българи“, фондация „Асоциация Анимус“, Дружеството на психолозите в България и УНИЦЕФ.

II. Цел

1. Разработване и прилагане на цялостен училищен подход, полагане на координирани и последователни усилия за предотвратяване на тормоза и насилието, чрез създаване на по-сигурна училищна среда.
2. Създаване на позитивна култура и климат в училището и в дигиталната образователна среда.
3. Повишаване на осведомеността на всички участници в процеса на училищното образование, че насилието е неприемливо поведение; разработи система за превенция, която създава условия за превантивна работа с групата/класа. Да възпитават уважение и толерантност към различията.

III. Задача:

Разработване и прилагане на превантивни дейности за предотвратяване на насилие и тормоз в ПХГ „Св. св. Кирил и Методий“ (Приложение 1 - Програма за превенция на насилието и тормоза в ПХГ „Св. св. Кирил и Методий“)

IV. Общи положения

1. С решението на Педагогическия съвет се създава Координационният съвет.
2. Координационният съвет има делегирани отговорности, отговаря за планиране, проследяване и координиране на усилията за справяне с тормоза. Съветът се ръководи от заместник-директора.

3. Превенцията на насилието и тормоза включва комплекс от мерки, които най-общо имат за цел ограничаване и/или елиминиране на предпоставките и рисковите фактори, допринасящи за насилието.
4. Комплексът от превантивни мерки трябва да включва всички възможни аспекти и форми на тормоза, ясно да фокусира вниманието върху участието на всички групи и да се планира на три нива - класна стая/паралелка, училище, общност.
5. За да се постигне целта, е необходимо да се поставят ясни граници, изграждане на ценности, правила и процедури, които не допускат прояви на насилие и тормоз във взаимоотношенията в училище
6. По-голямата част от ситуацияите на тормоз могат да бъдат овладени от учителите, а някои от самите деца. Всяка намеса изисква внимателна преценка на ситуацията и нейната тежест. Преценката се извършва от класния ръководител след уведомяването на заместник-директора.
7. Важно е да не бъдат омаловажавани и първите прояви на влошаване на отношенията между децата, и поведение, което е неприемливо. Необходимо е още при най-малките сигнали и съмнения за насилие или тормоз да се предприемат стъпки, за да се предотврати ескалацията му и да се изпрати ясно послание, че такова поведение няма да бъде толерирано. Вниманието трябва да бъде насочено както към проявите на физически тормоз, така и към неговите социални и психологически форми.

Алгоритъм на действията на педагогическите специалисти за превенция на насилието и тормоза в ПХГ „Св. св. Кирил и Методий“

1. Педагогически съвет

- Приема настоящите правила като част от Правилника за дейността на училището.
- Определя състава на Координационния съвет

2. Координационен съвет

- Планира, проследява и координира дейностите за справяне с тормоза на равнищеучилище;
- обобщава резултатите от оценката на тормоза в началото и в края на учебната година изапознава заинтересованите страни с обобщените резултати;
- обобщава предложенията на класовете и изготвя общоучилищни правила и ценности;
- обсъжда и приема процедурите за докладване, регистриране и проследяване на случаитена тормоз;
- прави мотивирани предложения до директора с цел подобряване на работата;
- подпомага класните ръководители с материали и консултации, съдейства за организирането на периодични обучения на учителите по темата за насилието и тормоза.

3. Класни ръководители

- В началото и в края на учебната година извършват оценка на тормоза между ученицитев класа по методика, определена от Координационния съвет;
- запознават учениците с процедурата за съобщаване на случаи на тормоз;
- инициират приемането на правила и ценности на равнище клас, които поставят на видномясто в класната стая;
- в плана на класа планират провеждането на дейности, свързани с формирането у учениците на нагласи и социални умения, недопускащи насилие;
- за всеки случай на насилие или тормоз попълват протокол, който предават на ръководството на училището;
- участват в работата на екипа, сформиран по конкретен случай на ученик от класа;
- информират родителите в началото на всяка учебна година за Училищната политика за противодействие на тормоза, както и за приетите Единни правила за действие в случаи на тормоз сред учениците;
- информират родителите при всяка проява на тормоз, в която детето им е участник, и за предприетите от училището мерки.

4. Всички педагогически специалисти

- Включват темата за насилието и тормоза в учебни единици, при които това е възможно;
- поощряват и развиват съвместното учене, както и поведение на сътрудничество и взаимопомощ;
- познават и използват установената система за информиране и съобщаване за случаи на тормоз между учениците;
- познават и прилагат правилата и последствията, приети от съответния клас и изискват от учениците да ги спазват.

5. Дежурни учители

- Стриктно спазват утвърдения от директора график за дежурство;
- реагират според утвърдените процедури в ситуации на тормоз по време на дежурството;
- докладват на училищното ръководство за всеки случай на тормоз.

6. Непедагогически персонал

- Полагат грижи за предотвратяване на прояви на насилие и тормоз в училищни помещения, за които отговарят;
- познават основните принципи на действие в ситуации на тормоз и ги прилагат;
- не допускат прояви на тормоз и насилие и съобщават за тях на класен ръководител, помощник-директор, директор.

II. Процедура за информиране и съобщаване на случаи на тормоз

- За ученици, жертва на тормоз, се създава електронна форма за подаване на сигнал, публикувана на сайта на училището;
- всеки класен ръководител може да договори с учениците си от класа и други форми и начини за съобщаване на случаи на тормоз в класа;
- всеки учител и служител, наблюдавал случай на тормоз, е длъжен незабавно да информира училищното ръководство.

III. Процедури за регистриране, докладване и разглеждане на случаи на тормоз

Всеки учител или служител, станал свидетел на ситуация на тормоз или за която е получил сигнал от ученик, родители ли друг служител от училището, е длъжен да се намеси, за да прекрати ситуацията на тормоз.

Действия в случаи на тормоз:

Ниво на тормоз	Отговор на училището	Документиране	Процедури за интервенция
Първо – ниско нарушаване на правилата	Действията се предприемат от класния ръководител, заедно с родител, като се предприема педагогическа работа – индивидуално, за група ученици или за целия клас. При повторение на насилственото поведение или ако един и същ ученик е тормозен нееднократно, тогава се предприемат действия, предписани за ситуации от нива две или три	Ситуациите от първо ниво не се документират	1. Откриване на ситуация на тормоз – получаване на информация за случилото се от всички участници. 2. Прекратяване на ситуацията и успокояване на всички участници. 3. Уведомяване на родителите. 4. Консултации – предприемане на индивидуални разговори с участниците. 5. Мерки и действия от страна на класния ръководител за намиране на решение. 6. Мониторинг на предприетите мерки и действия.

<p>Второ – повтаряне на едни и същи нарушения на правилата или с по-сериозни последици</p>	<p>Действията се предприемат от класен ръководител, представител на Координационния съвет, директор и родител. КС прави оценка на риска и се инициира индивидуална работа по случая.</p>	<p>Ситуацията се документира в Дневник за регистриране на случаите на тормоз.</p>	<p>1.Откриване на ситуацията. 2.Прекратяване на ситуацията и успокояване на всички участници. 3. Уведомяване на ОЗД и/или полиция по преценка. Уведомяването е задължително и незабавно в случаи на сексуален тормоз. 4. Уведомяване на родител. 5. Консултации. 6. Мерки и действия – работа на КС. 7. Мониторинг на предприетите мерки и действия.</p>
<p>Трето – злоупотреба със силата и при екстремни ситуации, в които съществува опасност за живота</p>	<p>Незабавно се уведомява ОЗД и/или органите на полицията. Действията се предприемат от директор заедно с КС със задължителното участие на родител и компетентни власти – ОЗД, полиция, центрове за социална работа, здравни центрове и др. Отговорът на училището може да включва насочване към МКБППМН и полицията, ОЗД и общината, съставяне на протокол за тормоз и възстановяване на щетата, включване на учениците в допълнителни програм и, насочване към услуги в общността</p>	<p>Ситуацията се документира в Дневника за регистриране на случаите на тормоз. Предприема се интензивна работа, включваща всички участници, оценка на потребностите и план за действие и се иницират процедури в съответствие със закон</p>	<p>1. Откриване на ситуация на тормоз и незабавно уведомяване на ОЗД и/или органите на полицията. 2. Прекратяване на ситуацията и успокояване на всички участници. 3. Уведомяване на родител. 4. Консултации – индивидуални разговори с участниците. 5. Мерки и действия от страна на КС, интензивна работа по случая и насочване към други служби и/или услуги от страна на директора. 6. Мониторинг на предприетите мерки и действия.</p>

Правилата подлежат на промяна и актуализиране по реда на приемането им.

Настоящите правила са приети на ПС № 14 от 14.09.2022 г.